

**Wskazania duszpastersko-katechetyczne
Arcybiskupa Metropolity Białostockiego
dotyczące przygotowania dzieci do sakramentu pokuty i pojednania
oraz Pierwszej Komunii Świętej
w Archidiecezji Białostockiej**

Wstęp

1. Eucharystia jako „źródło i szczyt całego życia chrześcijańskiego” (KK 11, KKK 1324) jest kolejnym po chrzcie sakramentem wtajemniczenia chrześcijańskiego.
2. Chrystus zaprasza swoich uczniów, aby przyjmowali Go w sakramencie Eucharystii (KKK 1384) i w ten sposób rozwijali życie Boże zapoczątkowane na chrzcie świętym.
3. Ponieważ udział w uczcie eucharystycznej wymaga czystego serca, wolności od grzechu ciężkiego, dlatego Kościół warunkuje udzielenie Pierwszej Komunii Świętej od przyjęcia Sakramentu Pokuty i Pojednania (por. Dekret *Quam singulari*, WKEP 8).
4. Niniejszy dokument zawiera podstawowe wskazania dotyczące przygotowania dzieci do przyjęcia i przeżywania sakramentu pokuty i pojednania oraz Pierwszej Komunii Świętej w Archidiecezji Białostockiej. Nawiązuje on do Wskazań Konferencji Episkopatu Polski z dnia 29.08.2020 roku (WKEP).

I. Wprowadzenie pastoralne

5. Przygotowanie dzieci do sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii ma na celu doprowadzenie dziecka do świadomego i osobistego spotkania z kochającym i przebaczącym Chrystusem oraz zjednoczenia z Nim w Komunii Świętej. Celem formacji jest także wprowadzenie dziecka we wspólnotę Kościoła przez doświadczenie wspólnoty wiary i miłości we wspólnocie parafialnej (WKEP 12).
6. Kryteria dotyczące dziecka do przyjęcia Pierwszej Komunii Świętej są następujące:
  - a) dziecko jest ochrzczone (w innym razie po uprzednim przygotowaniu należy je ochrzcić);
  - b) wierzy w obecność Pana Jezusa w Komunii Świętej;
  - c) przystępuje wcześniej do sakramentalnej spowiedzi (por. WKEP 31).
7. Przygotowanie dzieci do przyjęcia i przeżywania pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej obejmuje następujące etapy:
  - a) przygotowanie dalsze, które rozpoczyna się w okresie wczesnego dzieciństwa i polega na wychowaniu religijnym w rodzinie i stopniowym włączaniu dzieci w życie liturgiczne parafii;

b) przygotowanie bliższe odbywa się na lekcjach religii w szkole oraz w katechezie sakramentalnej w parafii i obejmuje klasy I i II szkoły podstawowej;

c) przygotowanie bezpośrednio dokonuje się w klasie III i polega na uczestnictwie dzieci w katechezie szkolnej przy jednoczesnym udziale w katechezie inicjacyjnej w parafii (por. WKEP 13, 25);

d) przygotowanie dzieci do Pierwszej Komunii Świętej oraz pierwszej spowiedzi wieńczy katecheza klasy IV realizowana zarówno w szkole jak i w parafii. We wspólnocie parafialnej dokonuje się wtedy pogłębienie mistagogiczne życia eucharystycznego i pokutnego (WKEP 14).

8. Ważnym akcentem w formacji eucharystycznej dzieci w parafii jest rocznica Pierwszej Komunii Świętej. Przeżywana w duchu uwielbienia i dziękczynienia za otrzymane sakramenty może stanowić impuls do dalszego rozwoju i pogłębiania życia sakramentalnego (por. WKEP 16).
9. W okresie formacji mistagogicznej warto zaprosić dzieci do włączenia się w istniejące w parafii dziecięce wspólnoty (por. WKEP 19).
10. Odpowiedzialność za katechezę parafialną ponosi proboszcz (KPK 776-777, PDK 140).
11. Spotkania prowadzą katechiści, którzy zajmują się w parafii katechezą sakramentalną dzieci. Skutkuje to potrzebą ich formowania. W zależności od uwarunkowań mogą to być: kapłani, osoby konsekrowane, katecheci szkolni lub animatorzy ruchów i stowarzyszeń katolickich.
12. Przygotowanie dzieci do sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii domaga się ścisłej współpracy duszpasterzy, katechetów szkolnych, katechistów i rodziców (por. WKEP 20).
13. Rodzicom należy zapewnić równoległą do katechezy parafialnej dzieci formację, by w dojrzały sposób towarzyszyli swoim dzieciom w spotkaniu z Jezusem miłosiernym i eucharystycznym.
14. Całą wspólnotę parafialną należy formować do dawania dzieciom świadectwa żywej wiary i wspierania modlitwą ich drogi ku Jezusowi.

II. Wskazania organizacyjne

15. Katecheza sakramentalna w cyklu eucharystycznym obejmuje dzieci szkolne z klas I-IV. Prowadzona jest w parafii równoległe do nauczania religii w szkole (por. WKEP 13).
16. Katecheza dzieci pierwszokomunijnych odbywa się w parafii zamieszkania dziecka, a nie tej, na terenie której znajduje się szkoła (WKEP 22).
17. W uzasadnionych sytuacjach przystąpienie do sakramentów jest możliwe poza parafią zamieszkania na podstawie zaświadczenia o odbyciu stosownego przygotowania (WKEP 22).
18. Przyjęcie Pierwszej Komunii Świętej odbywa się na zakończenie III klasy szkoły podstawowej, tj. około 10. roku życia dziecka (WKEP 21).
19. W szczególnych okolicznościach, jak np. wiek dziecka, niepełnosprawności, trudności rozwojowe, zaniedbanie wychowawcze itp., należy indywidualnie potraktować sprawę jego przygotowania. W tych sytuacjach nie jest wskazany formalizm i rygoryzm duszpasterski (WKEP 27).

20. Dniem Pierwszej Komunii Świętej ma być zasadniczo niedziela, pamiątka dnia zmartwychwstania Chrystusa, najstarszy i pierwszy dzień świąteczny Kościoła (KL 106). Niewłaściwą praktyką jest organizowanie Pierwszej Komunii Świętej w Wielki Czwartek czy w Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa (WKEP 32).

III. Wskazania dotyczące treści

21. Katecheza sakramentalna dzieci w wymiarze treściowym skupia się na sakramentach chrztu, Eucharystii oraz pokuty i pojednania.
22. Droga formacji sakramentalnej rozpoczyna się w klasie I. Odwołuje się ona do chrztu – pierwszego z sakramentów inicjacji chrześcijańskiej, który zwykle przyjmują dzieci w okresie niemowlęcym. W sakramencie chrztu świętego dzieci otrzymały dar wiary i stały się dziećmi Bożymi, co warunkuje przyjmowanie pozostałych sakramentów. Formacja katechetyczna dzieci na tym etapie bazuje na treści znaków chrzcielnych i w oparciu o nie kształtuje ich wiarę. Odkrywanie misterium sakramentu przyjętego w dzieciństwie jest istotne dla pogłębienia wiary dzieci idących na spotkanie z Jezusem przebaczącym w sakramencie pokuty i pojednania i dającym siebie na pokarm w Komunii Świętej.
23. W drugim roku formacji należy przygotować dzieci do rozumienia sakramentu pokuty i pojednania, który przyjmą po raz pierwszy w klasie III. W katechezie sakramentalnej na tym etapie ważne jest wychowanie moralne i przygotowanie dzieci do spotkania z Jezusem przebaczącym i miłosiernym. Postawy moralne należy wiązać z wydarzeniami zbawczymi przeżywanymi w ciągu roku liturgicznego (por. WKEP 26). Punkt odniesienia dla formacji stanowi Dekalog oraz warunki sakramentu pokuty. Trzeba, aby dzieci przez cały czas trwania katechezy uczyły się odpowiadać miłością na miłość Jezusa, z którym pragną zjednoczyć się w Eucharystii (por. WKEP 12).
24. W klasie trzeciej formacja koncentruje się na Eucharystii jako „źródle i szczycie całego chrześcijańskiego życia” (por. KK 11). Zadaniem katechezy parafialnej jest wprowadzanie dzieci w Misterium Paschalne Chrystusa celebrowane podczas Mszy świętej. Odbywa się ono poprzez odkrywanie znaczenia poszczególnych obrzędów liturgicznych Mszy świętej, poczynając od obrzędów wstępnych, poprzez liturgię Słowa, liturgię Ofiary i obrzędy zakończenia. Temu celowi służą katechezy wprowadzające do rozumienia kolejnych części liturgii, a następnie uczestnictwo we Mszach świętych inicjacyjnych ze zwróceniem uwagi na wybrane obrzędy. Kulminacją formacji powinna być Eucharystia pierwszokomunijna, podczas której zaakcentowane są obrzędy uczy Pańskiej. Biały Tydzień organizowany bezpośrednio po uroczystości pierwszokomunijnej stworzy możliwość pielęgnowania nawiązanej z Chrystusem więzi (por. WKEP 33, 42).
25. Po przyjęciu przez dzieci sakramentu Eucharystii oraz pokuty i pojednania, dalsza formacja dzieci pozostaje w ścisłym związku z nimi. Uwzględniając katechumenalny model katechezy pierwszokomunijnej, następuje czas mistagogii (por. WKEP 14). Dokonuje się ona poprzez wychowywanie dzieci zjednoczonych miłością Chrystusa przebaczonego i dającego Siebie na pokarm do współtworzenia wspólnoty parafialnej. Dzieje się to poprzez regularne przyjmowanie sakramentów świętych oraz duchowe wzrastanie w wybranej wspólnotie dziecięcej. W pogłębianiu żywej więzi z Chrystusem pomocna staje się praktyka pierwszych piątków miesiąca (por. WKEP 43).

IV. Wskazania dotyczące form i metod

26. Zasadniczą formą spotkań katechetycznych jest praca z małymi grupami. W uzasadnionych przypadkach praca może odbywać się w dużej grupie.
27. Na każdym etapie formacji proponowane są spotkania z dziećmi w rytmie comiesięcznym, trwające od 30 do 45 minut.
28. Spotkania należy organizować zgodnie ze wskazaniami metodycznymi podręcznika *Na spotkanie z Panem Jezusem* – w kościele (kl. I), w sali katechetycznej (kl. II i IV), w sali i w kościele (kl. III).
29. Katecheza parafialna dzieci komunijnych ze względu na swój charakter inicjacyjny posługuje się metodami liturgicznymi (por. WKEP 45-46), takimi jak: celebrowanie liturgiczne, medytacja znaków, symboli i gestów. Centrum każdego spotkania stanowi czytanie Słowa Bożego, które zaprasza do odpowiedzi na nie. Katecheza wprowadza stały element modlitwy wspólnotowej oraz element śpiewu ułatwiający przeżycie i doświadczenie religijne.
30. Formą liturgiczną proponowaną w katechezie są również nabożeństwa, w tym: nabożeństwo pokutne, odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych, błogosławieństwo dzieci czy poświęcenie medalika, książeczki do nabożeństwa, różańca.
31. Pielgrzymka, proponowana na zakończenie formacji III roku, jest formą uwielbienia Boga za otrzymane dary (por. WKEP 42), ale też stanowi okazję do rozesłania na misje dzieci zjednoczonych z Chrystusem.

V. Formacja rodziców

32. W przygotowanie do sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii należy włączyć rodziców. Postuluje się ich stałą obecność na katechezach z dziećmi, a także kontynuowanie w domu formacji rozpoczętej w parafii, czemu mają służyć zadania domowe.
33. Zaproszenie rodziców do współpracy rodzi potrzebę zapoznania ich z treściami i metodami formacji, by efektywniej mogli podjąć współpracę w zakresie kształtowania wiary swoich dzieci.
34. Treści formacji rodziców powinny być korelowane z tematyką spotkań z dziećmi i być pomocne w nawiązywaniu z nimi dialogu na tematy katechetyczne w rodzinie (por. WKEP 20).
35. Zaleca się, by spotkania z rodzicami odbywały się w formie warsztatów i ewangelicznych rewizji życia proponowanych w materiałach *Na spotkanie z Panem Jezusem*.
36. Szczególną troską należy otoczyć rodziców pozostających w związkach niesakramentalnych, ukazując im ważne miejsce we wspólnocie Kościoła i zachęcając ich do zaangażowania w jego życie (por. WKEP 54).

VI. Program formacji dzieci i rodziców „Na spotkanie z Panem Jezusem”

Klasa I „Bóg mnie woła”

I. Spotkania z dziećmi

- Wrzesień - Bóg zaprasza mnie do swojego domu
- Październik - Bóg woła mnie po imieniu
- Listopad - Bóg włączył mnie do swojej rodziny

- Grudzień - Jezus obmywa mnie z win
- Styczeń - Bóg czyni mnie swoim dzieckiem
- Luty - Jezus mnie prowadzi
- Marzec - Bóg do mnie mówi
- Kwiecień - Jezus daje mi siebie
- Maj - Z Maryją idę na spotkanie z Jezusem
- Czerwiec - Jezus mi błogosławi

II. Spotkania z rodzicami

- Spotkanie pierwsze. Wszyscy razem
- Spotkanie drugie. Jak wejść do Kościoła?
- Spotkanie trzecie. Co to wszystko znaczy?
- Spotkanie czwarte. Gorąca linia

Klasa II „Biegnę na spotkanie”

I. Spotkania z dziećmi

- Wrzesień - Ojcze, chcę spełniać Twoją wolę
- Październik - Maryjo, naucz mnie odróżniać dobro od zła
- Listopad - Wybieram drogę Bożych przykazań
- Grudzień - Boże, żałuję za nieposłuszeństwo
- Styczeń - Jezu, cieszę się, że do mnie przychodzisz
- Luty - Postanawiam zerwać ze złem
- Marzec - Ojcze, odpuść mi moje winy
- Kwiecień - Boże, dziękuję Ci za przebaczenie
- Maj - Maryjo, chcę być jak Ty z Jezusem
- Czerwiec - Duchu Święty, poślij mnie!

II. Spotkania z rodzicami

- Spotkanie pierwsze. Iść tą samą drogą
- Spotkanie drugie. Straszyć czy kochać?
- Spotkanie trzecie. Świętować.
- Spotkanie czwarte. Powstawać.

Klasa III „Razem świętujemy”

I. Inicjacja liturgiczna dzieci

- Wrzesień. Eucharystia – obrzędy wstępne
- Październik. Eucharystia – obrzędy pokuty
  - Obrzęd poświęcenia różańców
- Listopad. Eucharystia – liturgia słowa
- Grudzień. Eucharystia – wyznanie wiary
  - Obrzęd poświęcenia medalików
- Styczeń. Eucharystia – modlitwa wiernych
  - Obrzęd poświęcenia książeczek
- Luty. Eucharystia – przygotowanie darów ofiarnych.
- Marzec. Eucharystia – dziękczynna Ofiara
- Kwiecień. Eucharystia – *Ojcze nasz* i znak pokoju
- Maj. Eucharystia – Komunia Święta
- Czerwiec. Eucharystia – obrzędy zakończenia

II. Biały Tydzień

- Poniedziałek. Cieszymy się wspólnotą Kościoła
- Wtorek. Spotykamy Boga w ciszy.
- Środa. Razem z Maryją wielbimy Boga
- Czwartek. Niesiemy dar serca
- Piątek. Nosimy białe szaty i dzielimy się pokojem
- Sobota. Ogłaszamy Dobrą Nowinę

III. Spotkania z rodzicami

- Spotkanie pierwsze. Jesteśmy w drodze
- Spotkanie drugie. Co jest najważniejsze?
- Spotkanie trzecie. Przygotuję Ci serce, o Chryste.
- Spotkanie czwarte. To nie przeszłość.

Klasa IV „Kochamy Jezusa”

I. Spotkania z dziećmi

- Wrzesień - Żyjemy we wspólnocie
- Październik - Prosimy o przebaczenie
- Listopad. Dziękujemy za miłość
- Grudzień. Słuchamy słów Jezusa
- Styczeń. Składamy duchowe ofiary
- Luty. Modlimy się codziennie
- Marzec. Pragniemy być jedno
- Kwiecień. Świętujemy rocznicę Pierwszej Komunii Świętej
- Maj. Z Maryją oczekujemy na dary Ducha Świętego.
- Czerwiec. Głosimy Ewangelię

II. Spotkania z rodzicami

- Spotkanie pierwsze. Kochać to znaczy towarzyszyć dziecku
- Spotkanie drugie. Kochać to znaczy żyć we wspólnocie
- Spotkanie trzecie. Kochać to znaczy pomagać
- Spotkanie czwarte. Kochać to znaczy przebaczać
- Spotkanie piąte. Kochać to znaczy wyrzekać się.
- Spotkanie szóste. Kochać to znaczy dawać świadectwo.

Wskazania wchodzi w życie dnia 1 września 2023 roku.

Ks. Andrzej Kakareko

Ks. Andrzej Kakareko
KANCLERZ KURII

Białystok, dnia 1 września 2023 roku
Nr 758/23/A

+ *J. Guzdek*

Abp Józef Guzdek
METROPOLITA BIAŁOSTOCKI